

Afstemning

Forslagets tekst
vedtoges uden afstemning.

Forslagets overgang til anden (sidste) be-
handling
vedtoges uden afstemning.

Den sidste sag på dagsordenen var:

15) Første behandling af lovforslag nr. L 235:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af arv og gave. (Ligestilling mellem ægtepar og samlevende personer af samme køn).

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 10/5 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Det her fremsatte lovforslag går ud på, at der af arv, som en mand eller en kvinde efterlader sin samlever af samme køn, skal beregnes arveafgift efter den samme afgiftsskala, som anvendes ved arv mellem ægtefæller. Det er efter forslaget en betingelse for denne ligestilling med ægtefæller, at det ved testamente erklæres, at der mellem arvelader og arving har bestået et samlivsforhold. Ifølge bemærkningerne skal erklæringerne gå ud på, at samlivsforholdet har været egentligt og fast og af homoseksuel karakter.

Den foreslåede ligestilling omfatter altså kun samlevende i homoseksuelle samlivsforhold og ikke alle papirløse samlevende, sådan som SFs lovforslag om lempelse af arveafgiften for ugifte samlevende gjorde, et forslag, der var til første behandling her i folketinget den 15. januar i år. Dette er i øvrigt også nævnt af forslagsstillerne i bemærkningerne.

Forslagsstillerne nævner yderligere, at personkredsen her vil kunne afgrænses entydigt, og at det vil være til at leve med de misbrug, der kan blive tale om, fordi det ikke er muligt at kontrollere, om erklæringerne i testamentet dækker et faktisk eksisterende samlivsforhold.

Jeg har før sagt, at der må lægges ganske megen vægt på det menneskelige aspekt, når der er tale om, hvorvidt uægteskabelige sam-

livsforbindelser i arveafgiftsmæssig henseende skal ligestilles med ægteskabelige.

Det er mig imidlertid magtpåliggende at påpege betydningen af den snævre afgrænsning af personkredsen, som er foretaget i dette lovforslag. Homoseksuelle er jo ikke ene om at være afskåret fra at indgå ægteskab med deres samlever. Der kan være tilfælde, hvor f.eks. sygdom, geografisk adskillelse, religionsforskelle, et tidligere indgået ægteskabs uopløselighed af den ene eller den anden årsag og dødsfald efter planlagt ægteskabs indgåelse må siges at hindre ægteskab på en måde, der lige så lidt kan tilskrives parternes egen vilje. De omtalte situationer forekommer jo ikke ofte, men selve lovforslaget har jo også kun betydning for en meget lille gruppe af arvinger, når der henses til de gældende muligheder for lempelse af arveafgiften.

Gennemførelsen af dette lovforslag vil i øvrigt bevirke, at den husbestyrerinde, der har et homoseksuelt forhold til sin arbejdsgiver, vil kunne komme til at betale arveafgift som en ægtefælle, hvorimod en husbestyrerinde uden et sådant forhold til sin arbejdsgiver aldrig kan få sin arveafgift beregnet efter ægtefælleskalaen. For husbestyrerinden hos den mandlige arbejdsgiver er det ligegyldigt, om samlivet er seksuelt betonet eller ej; der kan under ingen omstændigheder opnås nedsettelse til ægtefælleskalaen.

Efter forslaget må det i øvrigt anses for tilstrækkeligt, at den ene part har afgivet testamentserklæring om samlivsforholdet, og der stilles ikke krav om, at samlivet skal bestå ved dødsfaldet.

Som nævnt er det altså efter forslaget tilstrækkeligt, at en afdød i sit testamente har erklæret, at der mellem afdøde og arvingen bestod et samlivsforhold af den art, lovforslaget drejer sig om. Jeg synes, at forslagsstillerne i alt for høj grad bagatelliserer ulemperne ved en sådan regel. Risikoen for misbrug er åbenbar, og der må efter omstændighederne kunne opstå meget ubehagelige situationer i forbindelse med disse erklæringer.

Under behandlingen af SFs lovforslag i januar gav jeg udtryk for, at SFs forslag ganske vist lå på linje med, hvad arve- og gaveafgiftsudvalget havde foreslået. Ikke desto mindre fandt jeg, at de forslag, der var kommet fra udvalget, måtte ses i sammenhæng, og derfor foreslog jeg, at et videre arbejde

[Ministeren for skatter og afgifter]

med henblik på en mere generel ændring af arve- og gaveafgiftsloven skulle afventes.

Det lovforslag, vi nu behandler, angår et endnu mere begrænset område, og der er som nævnt i bemærkningerne nedsat en kommission, der skal belyse bøssers og lesbikes forhold. Der er jo noget mærkeligt i at fremsætte lovforslaget på et tidspunkt, hvor kommissionen ikke på nogen måde er nået så langt, at vi har en indikation for dens arbejde.

På baggrund af det, jeg har sagt, finder regeringen ikke at kunne gå ind for lovforslagets gennemførelse, og jeg skal gerne tilføje, at jeg naturligvis heller ikke kan gå ind for de principielle betragtninger om arv og arveafgift, som hr. Lenger fremsætter i den skriftlige fremsættelsestale.

Jytte Hilden (S):

Jeg skal for socialdemokratiets vedkommende sige, at dette lovforslag, nr. L 235, til ændring af lov om afgift af arv og gave er en smuk og velment lille brik i et større spil, som socialdemokratiet da gerne ser fremmet, idet vi i høj grad deler de holdninger, som kommer til udtryk i dette lovforslag. Vi har også stor sympati for små skridt ad gangen, men socialdemokratiet har jo netop været med til at nedsætte en særlig kommission, som skulle behandle bøssers og lesbikes forhold, og derfor mener vi måske nok, at man bl.a. kunne afvente nogle af de resultater, som en sådan kommission vil komme frem til.

Derudover skal jeg sige, at VS har taget lige netop den del af SFs forslag ud, der ved behandlingen af SFs tidligere forslag har været, hvad vi vel kunne kalde et flertal for, og det er da ganske fiffigt at gøre det.

Vi har stor sympati for forslaget, men vi finder, at der er så mange tekniske detaljer – ministeren var inde på spørgsmålet om misbrug i forskellig sammenhæng – at dette forslag ikke fortjener at blive hastet igennem. Vi ser meget gerne, at der snart kommer en udmøntning af den betænkning, som foreligger om disse forhold, og der måtte gerne komme nogle forslag fra ministerens side.

Hagen Hagensen (KF):

Først en bemærkning om, hvad forslagsstillerne siger i deres bemærkninger til lov-

forslaget om spørgsmålet om arv og deres stilling til dette. Jeg vil gerne tage udgangspunkt i det, for vor stilling er diametralt modsat af VS'. Vi synes, der er rimelig grund til, at der kan arves. Vi vil gerne gå så langt – det har vi markeret før – at vi navnlig vedrørende nære forhold, forældre-børn, får nedsat arveafgiften, der ofte kan være særdeles tyngende.

Lad det være sagt nu, og lad os så se på, om vi ikke forholdsvis snart kan komme til at drøfte alle disse forhold, også på grundlag af den betænkning om afgift af arv og gave, der er kommet.

Vi udtrykte, da SFs forslag var til behandling her i tinget i begyndelsen af året, tanker om, at vi godt ville være med til at overveje nogle af de ting, der er i SFs forslag, men at vi ønskede at se dem i en større sammenhæng, ganske de samme betragtninger, som ministeren har givet udtryk for i dag. Vi skal tage vores udgangspunkt i den meget omfattende betænkning, der er kommet om alle arveforhold, og hvor jeg synes, der er grund til at vente med at tage stilling til en række forhold.

Det, der her er kommet fra VS, berører kun en ganske lille flig af problemerne. Jeg synes næsten, det er en urimelighed, at tinget skal beskæftige sig med denne ganske lille del.

Forholdet er det, at man her, så vidt jeg kan se, ønsker at stille to af samme køn, der har levet sammen – det siger man at de skal have gjort – bedre, end man vil stille f.eks. søskende, der har boet længe i det gamle hjem eller på anden måde har haft et fællesskab. De skal have boet sammen i 10 år, før der overhovedet kan blive tale om, at de kommer ind under den bestemmelse, som jeg synes ville være rimelig i mange forhold mellem søskende.

Her skal der bare – ensidigt endda – være oprettet et testamente. Der er ikke engang nogen, der siger noget om, at den anden part skal kende noget til, at det er oprettet. Man skal bare erklære, at man har haft et samlivsforhold med vedkommende, ikke spor andet. Det kan være, at den, der er begunstiget ved testamentet, senere hen går ud af det samlivsforhold, måske allerede er gået ud af det, lever sammen med en anden og pludselig arver og bliver stillet så godt, som man overhovedet kan tænke sig, nemlig som om ved-

[Hagen Hagensen]

kommende har været i ægteskab med den pågældende. Jeg synes, det er lidt forargeligt.

Jeg vil gerne sige, at som det ligger her, er der aldeles ikke nogen mulighed for, at vi vil medvirke til dette lovforslags gennemførelse. Vi synes, der i meget høj grad kan være grund til at overveje, hvordan der kan arves, og hvad der skal betales i arveafgift, også når det drejer sig om personer af samme køn, der har haft en særlig forbindelse med hinanden, men den skal være af langvarig karakter og på en helt anden måde ligge i faste rammer. Her kan vi komme ud for misbrug af den ene og den anden art, som vil være langt fra det, som stemmer overens med det, vi synes er rimeligt i et samfund som vort.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Venstre har ved tidligere behandlinger af forslag til ændring af arveafgiftsloven sagt, at vi, når det drejer sig om ægtefæller og samlevende, ikke ville være med til en ændring, medmindre man på andre områder, f.eks. skattelovgivningen, neutraliserer lovgivningen, så den ikke blander sig i, hvordan folk lever sammen. Det kan ikke være sådan, at de, der ikke vil gifte sig, skal have alle fordelene, men ikke ulemperne.

Imidlertid kan vi godt se, at dette forslag udelukkende vedrører grupper, som ikke kan gifte sig. Der er også god grund til at se med sympati på ideen om, at der for folk af samme køn, der virkelig lever i et ægteskabslignende forhold, skal gælde nogle regler, der ligner dem for ægtefæller.

Der er imidlertid en lang række vanskeligheder, som også er nævnt af skatteministeren og af andre ordførere. Hvordan skal man sikre sig imod misbrug? Hvordan skal man kontrollere det? Lovforslaget er heller ikke udtryk for nogen særlig form for ligestilling eller retfærdighed, fordi der rent faktisk er andre grupper end de homoseksuelle, der ikke kan gifte sig. Desuden vil jeg godt sige, som det er nævnt af andre ordførere, at det er et meget urationelt tidspunkt at komme med dette forslag på.

Vi har diskuteret ændring af arveafgiftsloven adskillige gange. Vi har nedsat en kommission, der skal se på bøssernes forhold. Der er barslet med arveafgiftsbetænkninger osv. osv. Hvis der skal ske nogle ændringer her, og hvis man ønsker at få venstre med, så

må betingelsen være, at det ses i nøje sammenhæng, og vi må se på, hvilke muligheder der er for kontrol og for misbrug, og hvilke muligheder der er for ligestilling i forhold til andre grupper.

På dette grundlag må jeg sige, at vi i venstre er nødt til at afvise forslaget, som det ligger nu. Det er ærlig talt et mærkværdigt tidspunkt at komme med det på.

Rahbæk Møller (SF):

Som det vil være bekendt, har SF altid været meget positivt indstillet over for at løse det problem, VS her rejser.

Det problem, der hidtil har stået for os, hvis vi skulle klare de homoseksuelles arveforhold, er: hvordan definerer vi et homoseksuel forhold? Det synes jeg VS har løst på en ganske udmærket måde ved simpelt hen at sige, at folk selv kan definere det i et testamente.

Nu kan forslaget jo ikke vedtages i indeværende samling, så der er tid til at undersøge, om der skulle være uforudsete konsekvenser, om man kunne finde mere heldige formuleringer osv. Med dette forbehold vil jeg godt tilsige forslaget vores støtte. Dog vil jeg rejse et enkelt spørgsmål.

I det forslag om ligestilling mellem papirløse ægtepar, der er henvist til i bemærkningerne, foreslog SF en overgrænse for lempelsen på 500.000 kr. Jeg vil godt bede VS overveje, om man ikke burde indføre en tilsvarende grænse. Jeg ved godt, at det kan se lidt ulogisk ud, fordi man jo så bevarer diskriminationen mellem ægtepar og homoseksuelle par. På den anden side er både VS og SF modstandere af de nugældende meget lempelige arveafgifter af meget store arvelodder, så det er måske ikke på sin plads at udvide arveafgiftsfriheden, når det drejer sig om meget store arvelodder.

Som sagt: med disse forbehold positiv melding fra vores side.

Aase Olesen (RV):

Som det fremgår af bemærkningerne til VS' forslag, ønsker det radikale venstre ikke at lave lovgivning for papirløse i almindelighed. Hvis papirløse par ønsker den beskyttelse og de regler, som gælder for ægtepar, må man henvise dem til at gifte sig. Den eneste undtagelse fra den regel må være folk, som

[Aase Olesen]

af juridiske grunde ikke vil være i stand til at gifte sig. Derfor er vi enige i hensigten med det forslag, VS her har fremsat. Jeg vil dog sige, at selve formuleringen finder vi ikke alt for heldig.

Der vil, hvad skatteministeren også gjorde opmærksom på, være par, der ikke er i stand til at gifte sig, uden at de derfor er af samme køn. Her tænker jeg først og fremmest på søskende. Det er faktisk forekommet, at søskende igennem et helt liv har ført en gård videre efter forældrene, og den efterlevende står faktisk i samme situation som en efterladt ægtefælle: man kunne have lyst til at blive siddende på gården, have lyst til at sidde i en slags uskiftet bo. Men det er ikke muligt, ligesom det ikke ville være muligt, hvis der havde været tale om et homoseksuelt par. Jeg tror, at vi i hvert fald er nødt til at udvide bestemmelsen til søskende. Om vi skal gå ret meget videre, tror jeg egentlig ikke.

Jeg synes nok, at når ministeren taler om, at der kan være mange andre hindringer, f.eks. geografisk adskillelse, så er han meget langt ude i sin søgen efter argumenter mod dette forslag.

Jeg tror, vi skal gå en anden vej, og jeg vil opfordre til, at vi arbejder med formuleringen af paragraffen, sådan at vi ikke nødvendigvis lovgiver for et specielt samlivsforhold eller for karakteren af det, men sådan at vi understreger det, der er det vigtige i denne sammenhæng, nemlig det økonomiske fællesskab. Det må være det, at de pågældende to personer har et økonomisk fællesskab, der er så tæt, at det kan sammenlignes med et ægtepars, der er afgørende for, om de skal behandles på samme måde, når den ene af dem dør.

Jeg er enig med VS i, at det ikke er rigtigt at kræve et bestemt åremål for samlivet. Det vil kræve, at man går tilbage i historien, og det kan føre til et temmelig utåleligt snageri i folks privatliv. Men det afgørende er ikke det. Det afgørende er, at hvis folk opretter et testamente – jeg mener, at det bør være et gensidigt testamente, så det i størst muligt omfang får virkning som en vielsesattest, så har man jo taget en beslutning, som er afgørende – så gælder dette testamente, indtil det bliver ophævet. Det er derfor, det ikke er rimeligt at kræve et bestemt åremål. Det er de dispositioner, man foretager sig, økono-

misk og på anden måde, der er afgørende for, hvorvidt det er alvorligt ment, og om der er tale om at påbegynde et økonomisk fællesskab.

Naturligvis skal vi være bekymrede, hvis der er mulighed for misbrug, men jeg tror ikke, at de mennesker, som for alvor har brug for en lov som denne, kan være interesseret i, at vi breder kredsen så meget ud, at der kan opstå tvivl om, hvem der kan anvende loven. Jeg tror altså ikke, at nogen er tjent med, slet ikke bøsser og lesbiske, at vi laver en lovbestemmelse, som man kan trække på skulderen ad og sige: ja men det er bare noget, man kan bruge for at omgå loven.

Jeg tror, at vi skal starte temmelig præcist og sige, at vi skal have lovgivning for folk, som er samboende, som har lavet gensidigt testamente, og som har et økonomisk fællesskab svarende til det, man har i et ægteskab. Hvordan det juridisk skal formuleres, tror jeg vi skal bruge udvalgsarbejdet til at finde frem til. Man kan regne med vores positive medvirken dertil.

Jeg vil sige til de ordførere, der har sagt, at dette forslag er småt, at det er en lille brik eller sådan noget, at jeg synes, det er lidt for let at komme om ved det. Der er ingen grund til at se denne problemstilling i sammenhæng med en eventuel ændring af arveafgiftslovene i det hele taget. Der er ikke nogen sammenhæng mellem det, der her foreslås, og den generelle problemstilling, som diskuteres i den gule betænkning. Når man henviser til, at der sidder en kommission og arbejder med bøssers og lesbiskes forhold i samfundet, må jeg sige, at det jo er et meget videre kommissorium. Man sagde udtrykkeligt, da den kommission blev nedsat, at det ikke skulle hindre, at man gik videre i retning af at ligestille samlivsforhold. Derfor kan vi ikke tage de indvendinger alvorligt.

Jeg vil altså opfordre til, at vi i udvalget prøver at finde en formulering, som er rimelig, som tager hensyn også til søskende, hvor der er tale om et samliv igennem mange, mange år, og hvor man kan sige, at de har det samme behov for beskyttelse.

Jeg forstår, at VS alene har taget spørgsmålet op om arv. Jeg kunne godt forestille mig, at vi også, når det nu er et skatteafgiftsforslag, tog spørgsmålet om muligheden for at sidde i uskiftet bo med; det hænger nøje sammen med denne problemstilling.

(Kort bemærkning).

Jytte Hilden (S):

Min bemærkning skal være ganske kort. Fru Aase Olesen undrer sig over mine bemærkninger om »en lille brik«. Jeg udtrykte velvilje fra socialdemokratiets side, men jeg synes også, at vi skylder de mennesker respekt, vi har sat til at lave et stykke arbejde. Det kan enten være i den betænkning, jeg henviste til, eller det kan være i den kommission, der skal behandle bøssers og lesbiskes forhold. Hvis de sidder og arbejder med nogle problemstillinger, er det for mig at se rimeligt, at vi venter, indtil der kommer nogle resultater. Men jeg udtrykte også et ønske om, at der snart kommer nogle politiske forslag, som knytter an til den betænkning. Det er altså min opfattelse.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Jeg synes, at tingene skal ses i den rette sammenhæng.

Fru Aase Olesen sagde heroppe, at hun gerne så, at man skabte mulighed for, at personer af samme køn kunne hensidde i uskiftet bo. Nu kan de jo ikke avle børn sammen, og det er immervæk forudsætningen for at kunne hensidde i uskiftet bo, at der er børn.

Må jeg komme med en enkelt bemærkning til. Det kan da godt være, at man skal drøfte disse forhold. Jeg har ikke sagt andet og mere, end at jeg godt kan se, at der med hensyn til langvarige samlivsforhold kan være grund til at tage disse forhold op. Jeg er enig med fru Aase Olesen i, at det nok skal være i form af gensidigt testamente. Men at stille dem væsentligt bedre end søskende, hvor reglen i øjeblikket er den, at de skal have boet sammen i 10 år, synes jeg vil være forkert. Når der er tale om et så langt samlivsforhold som 10 år, kan man se på det. Men vi må vel egentlig sige, at man skal se på, om samlivet også består ved arvefaldet, at det ikke har bestået engang i en fjern fortid og kan være glemt måske af begge dem, det drejer sig om. Det vil nok være at gå alt for vidt.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg vil gerne sige til fru Jytte Hilden, at jeg ønsker ikke at vise despekt for de mennesker, der arbejder i kommissionen, men jeg mener faktisk, at dette er noget, vi burde have lavet for mange år siden. Det er et problem, som er kendt. Man har løst det ad administrativ vej gennem mange år. Derfor synes jeg ikke, der er nogen form for despekt i at gennemføre dette. Det er simpelt hen en rimeligheds- og retfærdighedsgerning.

Det kan vel ikke være hr. Hagen Hagensen ubekendt, at også homofile kan have livsarvinger. Hvis man forudsætter, at begge er barnløse, så har vi jo en regel for barnløse ægtepar. Jeg ved godt, at det ikke hedder »at sidde i uskiftet bo«; det hedder noget med at få udsættelse for arveafgiften, populært kalder man det »at sidde i uskiftet bo med finansministeren«. Det kan ikke være hr. Hagen Hagensen ubekendt. Jeg kan ikke se, at den regel ikke hører nøje sammen med dette forslag, og at vi ikke kan indføre den, hvis vi ellers finder en rimelig måde at afgrænse personkredsen på.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Blot den lille ting, at uskiftet bo omfatter fælles livsarvinger, det kan jo ikke være tilfældet med to af samme køn, uanset det forhold, der i øvrigt er tale om.

Ove Jensen (FP):

Det er et dårligt forslag, VS her har fremsat, mest fordi det ikke skaber arvemæssig ligestilling mellem personer af samme køn og personer af forskelligt køn, som har haft et samlivsforhold uden at have indgået ægteskab. Det finder vi i fremskridtspartiet urimeligt. Det er også et dårligt forslag, fordi det ikke skal dokumenteres, at der har været tale om et samlivsforhold. Det må, som det er nævnt af andre ordførere, forudses, at der bliver tale om en masse misbrug i den anledning.

Fremskridtspartiet er ikke uvilligt til at se på hele arveafgiftsloven, men dette forslag er for ensidigt, og derfor afviser vi det.

Lenger (VS):

Jeg vil godt først sige, at årsagen til, at VS har fremsat forslaget på nuværende tidspunkt, er, at vi har ønsket at høre de be-

[Lønger]

mærkninger, der var fra folketingets forskellige partier, sådan at der muligvis i løbet af sommerferien og med henblik på fremsættelse i oktober 1985 kunne udarbejdes et forslag, der måske kunne samle flertal. Det er noget, mange partier gerne kunne gå sammen om. Vi har ikke nogen forventninger om, at forslaget vil blive færdiggjort og vedtaget inden sommerferien.

Forslaget går ud på, hvad andre har nævnt, at to personer af samme køn arvemæssigt skal ligestilles med ægtepar. Jeg vil godt sige, at VS principielt mener, at alle samlevende både af forskelligt og af samme køn burde være ligestillede med ægtepar, men når vi har valgt denne udformning, er det ud fra en bedømmelse af, hvad der ville kunne samles flertal for i folketinget. Her kommer ikke mindst det radikale venstres holdning meget centralt ind i billedet. Det er baggrunden for, at forslaget er udformet på denne måde, lad det også være sagt til hr. Ove Jensen, der siger, at forslaget ikke skaber ligestilling mellem to personer af samme køn og to papirløst samlevende af forskelligt køn. Nej, det gør det ikke, og der står i bemærkningerne, hvorfor det ikke gør det. Dem kunne hr. Ove Jensen have læst, før han gik herop.

Der er fra forskellig side rejst den indvending, at persongruppen er for snæver. Det er den nok også i forhold til, hvad VS principielt ville foreslå, men det er den persongruppe, vi har ment at der kunne samles flertal for i folketinget. Det er en persongruppe, der er til at afgrænse, og hvis vi udvider persongruppen, vil vi løbe ind i et nyt afgrænsningsproblem, som er vanskeligere end det, som løses ved dette forslag, men samtidig vil vi øge misbrugsrisikoen. Det, vi peger på i bemærkningerne som årsag til, at misbrugsrisikoen vil være lille med et forslag af denne karakter, er, at det vil være de færreste mennesker, som i strid med sandheden vil erklære, at de har haft et samlivsforhold med en person af samme køn. Hvis man udvider persongredsen, vil misbrugsrisikoen øges, for så vil der ikke ligge den samme indbyggede modvilje mod at misbruge. Men for vor skyld ingen alarm, hvis det er det, man vil.

I øvrigt har jeg ikke så mange bemærkninger til det mere generelle, men jeg vil gerne sige tak til fru Jytte Hilden – som jeg i øvrigt var lidt skuffet over, det skal jeg komme til

bage til – til hr. Rahbæk Møller og især til fru Aase Olesen, fordi hun talte så varmt for de problemstillinger, der ligger i forslaget.

Jeg er enig med fru Aase Olesen i, at ministeren var langt ude i sin afvisning af forslaget, men hvor langt ude han end var, er der to af hans indvendinger, som jeg synes er relevante.

For det første spurgte ministeren, om det var meningen, at det pågældende forhold mellem to af samme køn skulle bestå ved dødsfaldet. Det står ikke i bemærkningerne, det står ikke i lovteksten, det vil jeg gerne indrømme, men jeg mener, at det forhold, der er tale om, skal bestå ved dødsfaldet.

Det andet, ministeren spurgte om, var, om kun den ene part skulle erklære, at der havde foreligget et samlivsforhold. Jeg vil også erkende, at det ikke står i bemærkningerne, det står ikke i forslaget, men det bør være sådan, at det er en gensidig erklæring.

De to indvendinger, ministeren kom med, synes jeg er helt relevante, og dem vil jeg da gerne imødekomme i et ændret forslag.

Det, jeg var skuffet over i fru Jytte Hildens indlæg, var, at lige præcis socialdemokratiets ordfører henviste til den kommission, folketinget har nedsat til belysning af bøssers og lesbiskes forhold. Det var ikke meningen med den kommission, socialdemokratiet, SF, VS og det radikale venstre nedsatte. Det blev tværtimod meget klart sagt af alle fire partier, at det var nødvendigt med det kommissionsarbejde, men så sandelig også, at der godt kunne gennemføres forbedringer, mens kommissionen arbejdede. Selv justitsministeren, som ikke var medforlagsstiller, da kommissionen skulle nedsættes, sagde, at kommissionens nedsættelse ikke skulle hindre, at der skete små forbedringer undervejs. Det var jeg glad for at justitsministeren sagde dengang, og derfor er jeg meget skuffet over, at netop socialdemokratiet nu henviser til den kommission.

Det får mig til at tænke på, at vi jo også i disse dage med socialdemokratiet diskuterer nedsættelsen af en kommission vedrørende medicinsk teknologi. Vi har stået meget skeptiske over for en kommission, fordi den kan bruges som en syltekrukke, når det gælder forbedringer undervejs, og vi har ikke rigtig fået nogen melding fra socialdemokratiets side, men det gør os generelt meget skeptiske med hensyn til at nedsætte kommissioner

[Lenger]

sammen med socialdemokratiet, hvis de skal bruges til at hindre små, endda bitte små, fremskridt undervejs.

Jeg tror egentlig, at den grundlæggende uenighed mellem VS og hr. Hagen Hagensen ikke så meget består i, hvorvidt det nu var rimeligt at fremsætte forslaget eller ej – det er jo da trods alt VS selv, der bestemmer, hvilke forslag vi agter at fremsætte her – jeg tror egentlig, den består i hr. Hagen Hagensens bemærkning om, at det forhold, der er tale om, skal have været af langvarig karakter. Hvis det skal stilles som betingelse for en arvemæssig ligestilling, at forholdet skal have været af langvarig karakter for samlevende personer af samme køn, er der jo ikke tale om nogen ligestilling. Det strider afgørende imod ligestillingstanken. Man kan ikke både ligestille og så stille krav til forholdets varighed. Der tror jeg faktisk den afgørende uenighed mellem os og hr. Hagen Hagensen ligger.

Jeg vil sige til hr. Rahbæk Møllers spørgsmål om en overgrænse på 500.000 kr., at det tiltaler os meget at sætte en overgrænse på 500.000 kr. i arveforhold. Det ville imidlertid også stride imod ligestillingsideen på dette område. Vi vil ikke have noget imod generelt at lave en arvegrænse på 500.000 kr., overhovedet ikke, men så skal den altså også gælde for ægtepar.

På baggrund af de bemærkninger, som er fremsat, er jeg i hvert fald glad for, at der på det principielle plan er et flertal for at tage fat på problematikken og måske afgrænse på en lidt anden måde. Det, som jeg vil konkludere, er, at en række af folketingets partier med de bemærkninger, der er fremkommet i dag, og med det, der er sagt ved behandlingen af SFs forslag, i sommerferien må kunne nå frem til en udformning af nogle arveafgiftsregler for samlevende personer, især af samme køn, men tilsyneladende også i et vist omfang af forskelligt køn. Det synes jeg da er positivt at kunne konstatere. Jeg mener, at i hvert fald det radikale venstre, SF og VS må kunne nå frem til nogle fælles tanker, og hvis socialdemokratiet måtte synes, at man ikke behøver at vente på kommissionen, kunne jeg da også forestille mig, at socialdemokratiet kunne yde et meget, meget væsentligt bidrag på dette område, hvis vi skal arbejde videre med problematikken.

(Kort bemærkning).

Ove Jensen (FP):

Det forhold, at hr. Lenger i bemærkningerne til forslaget kommer ind på nogle taktiske manøvrer af hensyn til det radikale venstre, får naturligvis ikke fremskridtspartiet til at støtte et dårligt forslag fra VS, der dels helt åbenlyst åbner for misbrug, dels skaber endnu mere ulighed på arveområdet, end vi har i dag. Det var årsagen til, at jeg fra fremskridtspartiets side afviste forslaget.

(Kort bemærkning).

Jytte Hilden (S):

Det, der kalder mig på talerstolen, er hr. Lengers bemærkninger om, at jeg skulle have sagt, at vi skulle vente på kommissionen. Nej, hr. Lenger, det har jeg ikke sagt, men jeg har sagt, at vi har nedsat en sådan kommission, og så kunne det jo være interessant også at finde ud af, hvordan man tænker sig arbejdet dér i relation til dette forslag. Jeg har også udtrykt min velvilje – det vil jeg gerne gøre for tredje gang – over for forslaget.

Men jeg synes også, jeg skal have et par bemærkninger med i relation til kommissionsarbejde generelt. Det er ikke rigtigt, at socialdemokratiet betragter kommissionsarbejde som syltekrukker. Tværtimod står vi just i disse dage og tripper og venter på, at regeringen skal komme med nogle forslag på baggrund af den tidligere regerings ungdomsvalg og dens forslag, som netop ikke kom på én gang, men som præcis på samme måde som børnekommissionens var et stykke arbejde, der lidt efter lidt udmøntedes i nogle konkrete forslag.

Hr. Lenger behøver altså ikke være nervøs, når vi laver kommissionsarbejde sammen. Det er for vores vedkommende for at gøre ting gennemsigtige, for at få kontante ting på bordet, der derefter kan tages politisk stilling til. Det samme gælder naturligvis det forslag om bioteknologi, som just nu ligger på folketingets bord.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Det er allerede sagt fra min side, at vi godt vil se på forholdene i en større sammenhæng, også på de forhold, der drøftes

[Hagen Hagensen]

her i dag, ikke på den måde, det er forelagt, men i hvert fald se på forholdene, som de kan blive.

Hr. Lenger sagde, at det ikke var ligestilling, hvis man forlangte, at et samliv skulle have bestået i en vis længere periode mellem personer af samme køn. Det skulle ikke være ligestilling i forhold til ægteskabet, som jo, uanset hvor kort eller hvor længe det har varet, giver arveret, hvis samlivet består, når arvefaldet indtræffer. Så er det efter min mening forkert at tale om ligestilling i det forslag, hr. Lenger har fremsat, for det går ud på, at bare man en gang i tidernes morgen har haft et samlivsforhold til en person af samme køn, så arver man, hvis testamente er oprettet, hvorimod arveretten som bekendt bortfalder ved separation og skilsmisse. Der er altså ikke tale om nogen ligestilling. Det er vel en af de ting, man skal drøfte. Lad os se på det, når vi kommer til at drøfte det i udvalget.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Ministeren for skatter og afgifter stod ganske vist med ryggen til, da jeg havde ordet før, men han hører dog efter. Det burde hr. Hagen Hagensen også gøre. Netop den indvending, hr. Hagen Hagensen kommer med nu, har jeg i mit første indlæg udtalt mig om. Jeg har sagt, at det er en helt relevant indvending. Naturligvis bør et forslag af denne karakter udformes sådan, at forholdet skal bestå ved dødsfald. Det er klart. Det betragter jeg som en selvfølge.

Jeg vil godt sige tak til fru Jytte Hilden for den klargørende korte bemærkning, hun kom med lige før. Jeg tillader mig at forstå fru Jytte Hilden på den måde, at man kunne sende de forslag, som foreligger nu, om arveafgifter for samlevende af samme køn, til udtalelse i den nedsatte kommission, og så kunne man høre, hvad der fremkom.

Så vidt jeg er orienteret, har denne kommission, et år efter at den blev besluttet nedsat – ikke et år efter at den blev nedsat – præsteret at holde to møder, og så vidt jeg er orienteret, er man ikke nået frem til at behandle nogen som helst substans på noget område. Hvis vi derfor skal afvente denne kommission, kan det have meget, meget lange udsigter med dette og med mange andre

emner, men man har jo mulighed for at bede den om at udtale sig om enkelte forhold. Jeg må også forstå fru Jytte Hildens sidste indlæg her på den måde, at det altså ikke er noget principielt for socialdemokratiet, at man ikke vil være med til at gennemføre noget, mens kommissionen arbejder.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

I anledning af det, hr. Hagen Hagensen sagde, vil jeg sige, at ved vores tilslutning forudsætter vi også, at der har været tale om et fortsat bofællesskab og et fortsat økonomisk fællesskab, og at fællesskabet eksisterer ved dødsfaldet. Det er også den forudsætning, vi lægger til grund for at tilslutte os.

I hr. Lengers forrige indlæg sagde han, at man har sigtet på at begrænse kredsen, og det kan jeg godt forstå. Hvis ikke det kan blive anderledes end den kreds, man her sigter på, så vil vi nok medvirke, men vi synes dog alligevel, det er en øvelse værd i udvalget at se, om man ikke kan tage rimeligt hensyn til den lidt bredere kreds, jeg nævnte i mit første indlæg.

Hr. Lenger sagde, at det er de færreste, der vil erklære, at de lever i et homoseksuelt forhold. Jeg synes, det er lidt ubehageligt at skulle lovgive for, i hvilket omfang folk har mod til at stå frem af »skabet« og sige, at de er homoseksuelle. Jeg synes, hvis vi skal ligestille med ægtepar, at det fine ved vielsesattesten er, at samfundet ikke interesserer sig for, hvad der foregår mellem folk, der har en vielsesattest. Her kunne man sige, at hvis man erstatter vielsesattesten med et gensidigt testamente og i øvrigt opfylder de krav, jeg nævnte, så bliver det samfundet uvedkommende, hvordan folk ter sig til daglig.

(Kort bemærkning).

Jytte Hilden (S):

Ganske kort til hr. Lenger, der henviser til mine bemærkninger om kommissionen om bøssers og lesbiskes forhold. Det, jeg mener, er, at jeg har lidt respekt for mennesker, der sidder og arbejder med noget. Jeg kender ikke til udvalgets mødefrekvens. Jeg kender i det hele taget ikke til, hvor langt de er kommet i deres arbejde. Men dette kunne måske være med til, at de holdt møder om nogle

[Jytte Hilden]

konkrete sager. Det var såmænd det eneste. Jeg forestiller mig ikke, at den kommission skal være overdommer for dette forslag, men når vi nu har nogle mennesker siddende, der arbejder inden for et område, der tangerer eller måske oven i købet er meget centralt for det, vi behandler i dag, var det måske slet ikke så tosset. Det er såmænd bare det, det handler om.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Det er jeg ikke så uenig med fru Jytte Hilden i. Den kommission, som sidder, og som jeg også har stor respekt for, må vide, allerede før arbejdet begynder, at den kan risikere, at der bliver vedtaget ting undervejs, som vedrører det emneområde, kommissionen skal beskæftige sig med. Det blev sagt af forslagsstillerne, allerede da kommissionen blev nedsat, og det blev oven i købet sagt af justitsministeren. Jeg tror ikke, at der er nogen i kommissionen, der vil blive fornærmede – de har i hvert fald ikke nogen grund til det – hvis folketingsrådet måtte finde på at vedtage noget, medens de arbejder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg forslår, at lovforslaget henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 22. maj 1985, kl. 13.00.

Angående dagsordenens indhold skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 15.24
